

Tanber: Jeg maa fralægge mig den Mistante, om jeg tør sige det, at jeg skulde have stillet dette Endringsforslag af Hensyn til Sodafabrikten i Aalborg. Den har jeg aldeles ikke for Dia, den ligger mig ikke mere og ikke mindre paa Hjerte end alle mulige andre Fabriker i Danmark, og hvis der skulde opstilles Lovforslag eller Endringsforslag til Behste for denne, saa vilde der være — jeg ser ikke det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Wintther), jo, der er det ærede Medlem — hundrede og atter hundrede Tilfælde, hvor der vilde være lige saa megen Aarsag til at stille Forslag om Forandring i Toldtarifen. Hvor vidt Sodafabrikten i Aalborg særlig kan være tjent dermed, hvor vidt Nogen vil indlade sig med denne, hvor vidt det altsaa netop under disse g'vne Forhold vilde være mer eller mindre tjenligt for Sodafabrikten i Aalborg, er et Spørgsmaal, som jeg skal lade aldeles ude af Betragtning; thi jeg tror ikke, at det vedrører os særlig her; men jeg skal, over for hvad det ærede Medlem for Aalborg Amts 5te Valgkreds iøvrigt bemærkede, minde om, at der har været flere Tilfælde af denne Art, hvor Love have været vedtagne angaaende enkelte Forhold med meget kort Tidsgrensdse og med den Forudsætning, at de vilde blive gjentagne, dersom Forholdene vare de samme som ved Vedtagelsen, men hvor det blev forbeholdt Thinget at overveie, hvor vidt Forholdene til den Tid maatte være de samme. Det er netop det, jeg ønsker at forbeholde Thinget, ikke særlig med Hensyn til Sodafabrikationen, men med Hensyn til Toldspørgsmaalet i Almindelighed, nemlig hvor vidt man til næste Aar eller følgende Aar maatte finde Anledning til at gjentage den Bemyndigelse, som gives ved Lovforslaget her, eller om man maa stille Forordning om en almindelig Toldreform saa stærkt i Forgrunden, at man maa lade denne Sag falde. Jeg vil i det Hele taget opfordre Thinget til at behandle denne Sag paa samme Maade som den lille Sukkerlov, som vi har haft en Del Aar her til Behandling. Den udfom 1871, blev forlængt 1873 paa 2 Aar, dernæst paa 1 Aar, og endelig bortfaldt den. Hvorvidt det nu vil gaa netop paa denne Maade, skal jeg lade staa hen, det maa jo bero paa de Folkething, der følge efter os; men jeg anser det for rigtigt af Hensyn til en almindelig Toldlov at forbeholde Folkethinget dets Frihed i saa Henseende. — Naar den ærede Forslagsstiller af Lovforslaget bemærkede, at Lovforslaget vilde komme til at lyde underlig, vil jeg sige, at det skyldes den ærede Forslagsstiller, at de mærkelige Ord „indtil videre“ ere komme ind i Lovforslaget. Ordene „indtil videre“ behøve overhoved aldrig at staa i et Lovforslag; ethvert Lovforslag, hvor der ikke er sat nogen Tidsgrensdse, gælder indtil videre. Der er i hvert Tilfælde ikke nogen Modsigelse til Stebe; thi Finantsministerens Bemyndigelse gælder indtil videre, men

Gjenstanden for hans Bemyndigelse begrænses indtil Udgangen af Finantsaaret 1878—79. Disse to Ting kunne for den Sags Skyld meget godt staa ved Siden af hinanden.

Sagd: Jeg finder mig dog foranlediget til at nedlægge en bestemt Indsigelse mod det altfor fornemme Standpunkt, som den ærede sidste Taler og Stiller af Endringsforslaget har stillet sig paa, naar han siger, at vi slet intet Hensyn skulle tage til Sodafabrikten; om den kan bestaa eller ikke, om den har Fordel eller Skade, vedkommer ikke os. Jeg tror, at enhver Erhvervsvei her i Landet vedkommer os, og naar vi mange Gange se, at de mest underordnede Interesser, blot fordi de berøre et eller andet populært Spørgsmaal eller staa i direkte Forbindelse med de Ordførere, som træde op for disse Interesser, fordrer Anvendelse af Thingets Tid og Kræfter langt ud over den naturlige Begrænsning, finder jeg det i høi Grad hensynsløst lige overfor andre Interesser at sige, at de ikke vedkomme os. Det er vor Opgave i denne Sal at gjøre, hvad vi formaa, for at fremme enhver Erhvervsvei, som kan skaffe Befolkningen Brød, og jeg tror, at Sodafabrikten allerede omfatter saa mange Individuer og Interesser, at man ikke er berettiget til at sige i denne Sal, at det ikke vedkommer os, om det gaar frem eller tilbage. Min Hovedindvending mod dette Forslag er, som jeg oftere har hørt Leilighed til at drage frem her, den Maade, hvorpaa man knytter Spørgsmaal sammen, som ikke naturlig have Noget at gjøre med hinanden. Det er en Prangertrafik, som jeg kan forstaa, at man anvender paa et Hestemarked, men ikke i en lovgivende Forsamling, saaledes at knytte Spørgsmaal til hinanden, som i og for sig ikke have nogen naturlig Forbindelse med hinanden, og at ville gjøre et Spørgsmaal om at afhjælpe en Uretfærdighed, som hidtil har fundet Sted med Hensyn til Sodafabrikten til Løstestang for at gennemføre en Toldreform. Paa denne Maade kan ingen Sag finde en virkelig og retfærdig Afgjørelse her, thi naar man paa denne Maade skal prange til begge Sider og gaa ind paa Indrømmelser, som man ikke ellers vilde gjøre, forstjertser det den ubilbede og uafhængige Dom, som bør lede os ved vore Afstemninger. Det ligger i Sagens Natur — for at tage Spørgsmaalet om en Toldreform — at naar man til Reformen kunde hænge saadanne Betingelser om forskjellige mere eller mindre overordnede eller underordnede Spørgsmaal, som ønskedes afgjorte, og som vilde tvinge den Ene af den ene Grund, den Anden af den anden Grund til at gaa med til Reformen, saa kom vi jo ved Reformens endelige Afgjørelse slet ikke til at stemme uafhængigt af andre Hensyn, saaledes som det er vor egentlige Opgave, som jo er at finde, hvad der vilde være de heldigste og rigtigste Toldnedsættelser for Fremtiden. For